

Varavaltuutettu Anniina Kumpulan ja neljän muun valtuutetun aloite: Puolet parempaa ruokaa Kemiin

Kaupunginvaltuusto 08.09.2025 § 104

Varavaltuutettu Anniina Kumpula esitti seuraavan aloitteen:

Valtuustoaloite: Puolet parempaa ruokaa Kemiin

Puolet parempaa on Greenpeacen kampanja, jossa yhdessä Animalian, Luontoliiton ja vapaaehtoisten kansalaisvaikuttajien kanssa haastetaan kunnat ympäri Suomen tarjoamaan puolet parempaa ruokaa hankinnoissaan: puolet vähemmän eläinperäistä ja tilalle ravitsevaa kasvipohjaista vuoteen 2030 mennessä. Tarvitsemme puolet parempaa ruokaa luonnon, ilmaston, vesistöjen, oman terveytemme, eläinten hyvinvoinnin ja kestävämmän ruoantuotannon vuoksi.

Julkisilla ruokailuilla on suuri merkitys ruokavalion muutoksissa. Julkinen ruokailu koskettaa meitä kaikkia jossain vaiheessa elämää, minkä vuoksi sillä on väliä. Ilmasto- ja ympäristövaikutuksia on helppo vähentää kaupungeissa ja kunnissa muuttamalla elintarvikehankintojaan.

Nykyisin ruoantuotannon päästöt muodostavat jopa neljänneksen Suomen kaikista kasvihuonekaasupäästöistä, ja suuri osa näistä päästöistä johtuu lihan ja maidon tuotannosta. Jopa 70 % Suomen peltoalasta käytetään eläinperäisen ruoan tuotantoon. Pelkästään naudanlihan ja maidon tuotannon tarpeisiin on valjastettu yli puolet maatalousmaasta. Myös terveyden kannalta lihan ja maitotuotteiden vähentäminen on tärkeää.

Kestävämmän ruoantuotannon murrosta voidaan myös vauhdittaa julkisilla hankinnoilla sekä lisätä kotimaisen ruoantuotannon huoltovarmuutta ja kannattavuutta. Ilmaston kannalta kestävämpien vaihtoehtojen kysynnän kasvaessa, kannustaa se tuoreiden vihannesten ja kasviperäisten proteiinien raaka-aineiden tuottamiseen.

Painottamalla kasvisruokailua, kunta voi säästää myös merkittäviä summia rahaa. Kuntalaskurilla laskettuna Kemi voisi säästää 97 287,85 €/vuosi. Summa vastaa 1,5 luokanopettajan, 2,4 koulunkäynninohjaajan tai 2,2 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vuoden palkkakuluja. Säästyneellä summalla Greenpeace kannustaa kuntia kehittämään kasvisruokien reseptiikkaa, hankkimaan tarvittavaa lisäkoulutusta ja suosimaan kestävämpiä raaka-ainevalintoja.

Kampanjan ensimmäisten vuosien aikana aloitteita eläinperäisten tuotteiden vähentämisestä on syntynyt jo 35 kunnassa ympäri Suomen. Esim. Rovaniemellä, Oulussa, Espoossa ja Savonlinnassa on jätetty aloitteet.

Esitämme tällä valtuustoaloitteella, että Kemin kaupunki liittyy Puolet parempaa -kampanjaan viivytyksettä.

Lisätietoja:

<https://www.greenpeace.org/finland/toimi/puolet-parempaa/>

<https://www.greenpeace.org/finland/toimi/kuntatalous-kuntoon-laskuri/>

Päätös

Aloite lähetettiin kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten.

Kaupunginhallitus 15.09.2025 § 337

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus lähettää aloitteen Meri-Lapin Kuntapalveluille lausuntoa varten.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti lähettää aloitteen Meri-Lapin Kuntapalveluille lausuntoa varten.

Kaupunginhallitus 16.02.2026 § 47 503/12.01.03.03/2025

Valmistelu

Lausunto varavaltuutettu Annina Kumpulan ja neljän muun valtuutetun aloitteeseen "Puolet parempaa ruokaa Kemiin" (KV 8.9.2024§104).

Aloitteen otsikointi korostaa muutoksen laadullista hyötyä, vaikka varsinainen tavoite on korvata puolet eläinperäisiä tuotteista kasvispohjaisilla tuotteilla vuoteen 2030 mennessä.

Valtuustoaloitteessa esitetyt perusteet kasvipohjaisen ruoan suosimiseksi ovat hyviä tavoitteita. Mutta vaikka kasvipohjaisen ruoan suosimisella on laajoja kansanterveydellisiä ja ympäristöhyötyjä, synnyttää aihe ajatuksia puolesta ja vastaan. Meillä kaikilla on ja saa olla erilaisia mieltymyksiä ja periaatteita ruuan suhteen. Perinteinen suomalainen ruokakulttuuri on ollut liha- ja maitopainotteinen. Kasvispohjaisen ruoan suosimisessa on kyseessä muutos, jossa punnitaan terveydellisiä tavoitteita, ympäristövaikutuksia, kulttuurisia tottumuksia ja yksilöllisiä mieltymyksiä. Tämä korostuu erityisesti vanhemmissa ikäluokissa. Muutoksia ruokakulttuurissa on kuitenkin tapahtunut ja näin tapahtuu jatkossakin. Uusimmat ravitsemussuositukset, joita sovellamme, on julkaistu marraskuussa 2024. Suosituksen tarkoitus on ohjata meitä terveellisiin valintoihin ympäristövaikutukset huomioiden.

Teemme ruokaa asiakkaillemme. Tällä hetkellä ruokailijoistamme kasvisruuan valitsee kovin pieni osa. Aloitteen tavoite on korvata puolet eläinperäisistä tuotteista neljän seuraavan vuoden aikana. Ruokakulttuuri on kehitysilmio, joka heijastaa kulloisenkin yhteiskunnan arvoja, taloudellista tilannetta ja erilaisia vaikutteita. Suuret ruokalistamuutokset aiheuttavat aina monenlaisia vaikutuksia ja palautetta. Yleisesti iso muutos aiheuttaa varsinkin muutoksen alussa myös huomattavaa hävikin kasvua. Parhaiten onnistutaan aina pienten askelten muutoksilla.

Aloitteessa kerrotaan, että Kemi voisi säästää 97 287,85 euroa vuodessa painottamalla kasvisruokailua. Greenpeacen laskuri perustuu vuoden 2023 väestörakenteeseen. Laskelman skenaario oli, että kuinka suuri säästö on,

jos puolet lihoista korvataan kasviproteiinilla. Se ei huomioi esimerkiksi sitä, että jos lihan osto puolitetaan, niin mikä on jäljelle jäävän lihan ostohinta. Käytännössä yhtälö toimii niin, että mitä suurempi ostomäärä sen pienempi yksikköhinta ja toisinpäin. Raportissa kasvisproteiinin hinta on 5 eur/kg ja punaisen lihan hinta 14,83 eur/kg. Kasvispohjaiset lihaa korvaavat tuotteet kuten esim. nyhtökaura on hinnaltaan kuitenkin punaisen lihan suuruusluokkaa. Raportti ei huomioi mitä uuden reseptiikan tekeminen maksaa ja onko reseptiikka esim. kylmävalmistuksessa lainkaan mahdollista. Uuden reseptiikan tekeminen ei tarkoita pelkästään ruokalistamuutoksia, vaan muutoksissa on myös huomioitava ravitsemukselliset tekijät sekä muut tuotantoon vaikuttavat asiat.

Aloitteessa esitetään, että Kemin kaupunki liittyy puolet parempaa -kampanjaan viivytyksettä. Meri-Lapin kuntapalvelut Oy tuottaa ruokapalvelut Kemin kaupungille palvelusopimuksen perusteella. Sama ruokalista on myös käytössä Simon, Kemin, Keminmaan sekä näiden kuntien hyvinvointialueen toimipisteissä. Mikäli kaikki em. tahot eivät sitoutuisi kyseiseen kampanjaan, tarkoittaisi se käytännössä ruokalistojen hallinnan hajauttamista ja lisäkustannuksia.

Jotta voidaan onnistuneesti huomioida kasvispohjaisten raaka-aineiden käytön mahdollinen lisääminen, koululaisten ja koulujen vanhempainyhdistysten näkemykset sekä ideat on hyvä huomioida ennen mahdollista muutosta.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi Meri-Lapin kuntapalveluiden lausunnon ja saattaa sen valtuustoon tietoon vastauksena aloitteeseen.

Päätös

Teija Jestilä ja Pekka Tiitinen ilmoittivat esteellisyytensä (yhteisöjäävi) asian käsittelyyn ja poistuivat kokoushuoneesta asian käsittelyn ajaksi.

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi Meri-Lapin kuntapalveluiden lausunnon ja saattaa sen valtuustoon tietoon vastauksena aloitteeseen.